

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Rippl-Rónai Művészeti Intézet

Fotográfia alapképzési szak

A maszkulinitás vizsgálata a fiatal felnőtt férfiak megértéséhez

Belső konzulens: Dr. Baki Péter PhD

Média Intézet

Készítette: **Dóka Gábor** (ATBGSW)

Kaposvár, 2023

Tartalomjegyzék

Bevezetés

1. Személyes inspirációk, a diplomamunka kezdeti fázisai

1.1 Meghatározó művészeti inspiráció

1.2 Alanykutatás

2. Elméleti megközelítések, a kezdetek

2.1. A férfikutatások definiálása, intézményesülése

3. A maszkulinitás szociológiája

3.1. A férfikutatások, a maszkulinitás tudománya

3.2 Kutatási elméletek – Hegemón maszkulinitás

3.3 A hegemón maszkulinitás problematikája

4. Pardo maszkulinitás-megközelítése

4.1. Nemi szerepek modern kontextusban

5. A nemek megközelítése különböző kontextusban

5.1. Társadalmi nemek és sztereotípiák a hétköznapokban

5.2. Nemek megjelenése és megkérdőjelezhetősége a tudományban

5.3. Kritika és önkritika megfogalmazása a munkafolyamat során

6. A kijelölt téma művészeti megközelítései

6.1. Egy meghatározó tárlat – “Liberation through Photography”

6.2. Mondanivaló az esztétikán túl

6.3. A maszkulin sztereotípiák vizuális megjelenése 1

6.4. A nemek megjelenésének kérdésköre a fotográfiában

6.5. Újfajta megközelítések a művészet világában – homoszexualitás

7. Yannis Konstantinov

8. Konklúzió a diplomamunkáról

9. Felhasznált irodalom

Hivatkozások

R. W. Connell: Férfiak Eltűnő szerepek. Noran Libro Kiadó, Budapest, 2012.

A meztelen férfi Tanulmányok. LENTOS Kunstmuseum Linz, Ludwig Múzeum - Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2012.

British Journal of Photography, Masculinities: Liberation through Photography, 2020 February, Issue 7892

Hadas Miklós: A maszkulinitás társadalmi konstrukciói és reprezentációi. akadémiai doktori értekezés, Budapest, 2009. <http://real-d.mtak.hu/342/1/Hadas.pdf>

Hadas Miklós (szerk.): Férfikutatások TÁMOP online-szöveggyűjtemény, Budapesti Corvinus Egyetem Szociálpolitikus és szociális munkás képzés, Budapest, 2011.

<https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/33233/16%20Hadas.pdf>

Chris Beasley- Problematizing contemporary men/masculinities theorizing: the contribution of Raewyn Connell and conceptual-terminological tensions today

2012 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23240841/> 3023.11.12

Bevezetés

A maszkulinitás fogalma összetett, legfőképpen a férfiassággal és az erővel kapcsolódik össze. A modern világban tartalma társadalmi, gazdasági és kulturális tényezőktől függően állandó változásban van. Magában foglalja a fizikai erőt, határozottságot, önállóságot, dominanciát, agresszivitást, családfenntartást és az anyagi biztonság megteremtését. Az 1960-as években a feminizmus második hulláma és az egyenlőségi mozgalmak szintén változást hoztak a maszkulinitás fogalmában. Új tudományterületeket jöttek létre, mint a társadalmi nemek tudománya és kritikai kultúrakutatás. A feminista szemléletű férfiak is megjelentek az ellenpólusként a hagyományos férfiassággal szemben. Az új megközelítés elfogadja az empátiát, érzelmi intelligenciát, kreativitást, társadalmi felelősségvállalást és egyenlőséget is részévé teszi a férfiasságnak. A maszkulinitás ezen új értelmezése lehetővé teszi a férfiaknak, hogy ne korlátozódjanak a hagyományos szerepekhez anélkül, hogy a férfiasságukat veszélyeztetve kellene érezniük. Az új maszkulinitás nem jelenti a hagyományos maszkulin jellemzők teljes elvetését, de a társadalom változásait és kultúráját tükrözi. Michael Kimmel, Raewyn Connell és Terry Austrin között számos szerző és szakember használja ezt a fogalmat. Szakdolgozatomban és diplomamunkámban ehhez kapcsolódóan arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a biológiai nemem és annak koncepciói melyek mindennapjaimban érintenek hogyan befolyásolnak. Ahogyan a világ folyamatában lépésről lépésre egyre inkább tárult fel előttem, rá kellett döbennem, igenis privilégiumokat élvezek másokhoz képest mégis vannak, akik felettem valóbbak, még több prioritással rendelkeznek, illetve ennek megfelelően a besorolás szerinti alsó osztály, vagy ha nem anyagi háttéréből akadóan akkor származásából fakadóan rosszabb minőségben élők.

1. Személyes inspirációk, a diplomamunka kezdeti fázisai

1.1 Meghatározó művészeti inspiráció

Diploma munkám első számú inspirációja egy 2019-ben a Vice YouTube fiókja által feltöltött videó¹ alapján formáltam, amely szerint fiatal felnőtt férfiak körében krízis helyzetet teremtenek a potencianövelő szerek széles körű elterjedése és azok felelőtlen használata. A videó tematikája kitér arra, milyen nemes egyszerűséggel juthatnak hozzá, mind legálisan, mind a fekete piacon ezekhez a szerekhez, továbbá kitér a rendszeres használat mellékhatásaira, illetve ezek fogyasztóinak pár csoportjára. Számomra a mentális higiénia vonala volt érdekes, ezért ezen a

---

¹ The Viagra Epidemic Among Young Men And Its Dangers | High Society- Vice
<https://www.youtube.com/watch?v=Y0IdDh7iqBQ>

szálon kezdtem alanykutatásba a reddit nevű online fórumon. Itt mégha éppen volt is reakció, a válaszolók nem adták volna arcukat ennek a munkának a megszületéséhez, illetve számos más akadály miatt a maszkulinitást és az ehhez köthető törekvényt másképp dolgoztam fel.

1.2 Alanykutatás

Fókuszomat a férfiasság megélésére helyezve személyes tapasztalataimból, illetve a környezetembe lévőkéből megihletődve folytattam az általam választott téma feldolgozását. Gyerekkor során elkerülhetetlen megtapasztalni az inzultálás különböző szintjeit, mikor egy adott csoporton belül mindig van egy önjelölt alfa és áldozatot keress magának. Legyenek ezek származásról, vagy testi adottságról szólóak, eltérő érdeklődésből vagy akár devianciából fakadóak. Ezen vizsgálódás során érdekesnek találtam, hogy miként határozzák meg a másodlagos nemi jegyek az egyént és inkább megjelenés, küllem és attitűdre helyeztem a hangsúlyomat. Nem akartam egy önelemző és ezáltal öncélú munkát létrehozni, csak egészséges mértékben beletenni magam ezért elkezdtem külső alanyokon és azokkal való közös tapasztalatok szerint magát a csoportot és azok jellemzőit vizsgálni. A diplomamunka fotózása során tehát először olyan személyeket kerestem fel, akiket összeköt a koruk, szexualitásuk (mind heteroszexuális), hasonló a gondolkodásmódjuk, vagy akár ízlésük és érdeklődési körük. További lényeges szempont volt, hogy az önmegvalósításuk, illetve személyiségük külsőleges kinyilvánítása, valamint családi hátterük és a reakcióik egyfajta társadalmi nyomásra a lehető legváltozatosabbak legyenek. Ezen szempontok szerint igyekeztem egy viszonylag koherens, de mégis sokszínű vizsgálati kör alanyait kijelölni. Ahhoz, hogy a felvetett témát kellően megértssem, a mit,-miért kapcsolatokkal, személyes és külső történetekkel együtt, a szociológia tudományának segítségével igyekeztem azok gyökeréig visszanyúlni. Céлом, hogy a sokszínűséget ne sztereotípiákkal korlátozzuk, inkább egyfajta feloldó attitűddel ünnepezzük azt, hogy nem a testi adottságok és külsőségek az egyén értékének és férfiasságának fő meghatározói. Továbbá cél, hogy megmutatható legyen, a férfiak igenis érzékenyek egyaránt emocionálisan, de sokuk úgy érzi, hogy ezt nemükből adódóan nem szabad kimutatni.

2. Elméleti megközelítések, a kezdetek

„Az emberi normaként kezelt, generikus értelemben vett férfi hagyományos tudományos kutatása – miközben látszólag a férfiakkal foglalkozik – valójában szisztematikusan kizárja a vizsgálat horizontjából mindazt, ami a férfiban mint olyanban egyedinek tekinthető. A férfiból kiinduló, s a

generikus emberi tapasztalásra kivetített túláltalánosítás nem csupán annak értelmezését torzítja el, hogy – ha egyáltalán van ilyen – mi az, ami valójában általános érvényű eme tapasztalást illetően, hanem azt is kizárja, hogy a maszkulinitást az univerzális emberi tapasztalás paradigmája helyett sajátos férfitalapoztalásként vizsgáljuk. A férfikutatások – a legáltalánosabb szinten definiálva azokat – a sajátos és változó társadalmi-történelmi-kulturális formációkként fölfogott maszkulinitások és férfitalapoztalások kutatására irányulnak. Az ilyen kutatások a maszkulinitásokat – a feminitásokhoz hasonlóan – vizsgálati tárgyként fogják föl, ahelyett, hogy azokat az univerzális normák szintjére emelnék”²

(Harry Brod: 2001:38)

Brod definíciója szerint a férfikutatások azt hangsúlyozzák, hogy a maszkulinitás és annak társadalmi konstrukciója nem univerzálisan érvényes tulajdonság, hanem inkább a társadalmi nemi kontextusokon keresztül történelmi és kulturális szempontokon alapuló, reflektálásra méltó, egyedi emberi tapasztalatként értelmezik. Mi sem tesz jobban tanúbizonyságot a téma populáriságáról mintsem, hogy megtalálható mind a médiában, mind a tudományos diskurzusokban egyaránt. Elég csak ráböngészni a “ masculinity” szóra és rengeteg tartalom tárul elénk, különböző népszerű fórumokon diskurzusok, más platformokon tudományos értekezések találhatóak, ha bővítenénk tudásunk a téma kapcsán. Elmondható az is, hogy a populáris kultúrában erősen érezhető a hegemonia, ellenben a kereskedelmi csatornák esti óráiban könnyen találkozhatunk az esetlegességükben és kisebbségi komplexusokkal küzdő férfikkal, mint például a potencianövelő vagy prosztata gondokat orvosló szerek reklámjaival amelyek egyszerre hirdetnek segítséget és hatnak megszégyenítően az adott individualitásokra.

2.1. A férfikutatások definiálása, intézményesülése

A férfiaság modern fogalmát történelmileg az ipari forradalomhoz köti Alona Pardo kurátor³-igen logikusan. Magyarázata, hogy az agrárvilágból a jobb élet reményében sokan a városokba költöztek gyári munkát végezni, így viszont megbomlott az a szoros családi kötelék, ami a férfiak és a családjuk közt volt. Az ipar és városi létnek köszönhetően viszont új archetípusok jöttek létre: a

---

² Harry Brod a men's studies, 1987

³ A meztelen férfi Tanulmányok. LENTOS Kunstmuseum Linz, Ludwig Múzeum - Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2012.

rendőr, a gyári munkás, a sportoló – olyan alakok, akik képviselik a hegemóniát, továbbá a patriarchátust, illetve a cisz-heteroszexuális konzervatív maszkulinitást ebben az új rendben. Ezek az új bálványoknak már kevés volt önmagában a fizikai erő, különböző szerszámokon és fegyvereken keresztül érték el a dominanciájukat. A média és a szórakoztatóipar a maszkulinitás etalonjaiként kezelték ezeket a csoportokat, ezzel egy álhierarchia csúcsára helyezve őket.

„A patriarchátus fenntartása érdekében meg kell őrizniük az erőviszonyokat. Bármi, ami potenciális fenyegetést jelent, arra készíti őket, hogy egyre jobban ragaszkodjanak a maszkulinitás nagyon elavult kódjaihoz” – mondja Alona Pardo.

A változásoknak köszönhetően a hatvanas–hetvenes évektől a társadalomtudományokban előtérbe kerültek azok a megközelítések, amelyek nem kizárólag racionálisan gondolkodó, önálló individuumként tekintették tárgyukat, hanem társadalmi és biológiai nemmel rendelkező entitásokként. Manapság már nemcsak a televíziós talk-showkban, magazinokban, podcastekben és egyéb médiumokban találkozhatunk olyan, többnyire pejoratív jelzőkkel, mint az „elnőiesedett”, „sérülékeny”, „impotens” és „homoszexuális”, azaz elesettségükben, vagy másságukban láttatott férfiak jellemzői, hanem a társadalomtudományi publikációkban is. A téma tehát kölcsönhatásba került a populáris és a tudományos diskurzusokban egyaránt. Legegyszerűbb megfigyelése ennek a jelenségnek, ha az interneten rákeresünk a „masculinity” kulcsszóra. Itt olyan forrásokat is találhatunk, amelyek tematikus bontásban, linkek gyűjteménye által lehetővé teszik, hogy szinte enciklopédikusan foglalkozhassunk a tárggyal. Az mondható el, hogy a második hullám közéleti és tudományos szerzői egy alárendeltségi összefüggésként definiálják a társadalmi nemek közötti kapcsolatokat. Ebben a tekintetben a férfi- férfi, illetve a férfi-nő sajátosságai is lehetségessé válnak; nem tesznek egyenlőségjelet a férfi és a maszkulinitás, ugyanígy a nő és a feminitás közé sem.

3. A maszkulinitás szociológiája

A férfikutatások a szociológia egyik olyan területe, amely a férfiak társadalmi szerepével, viselkedésével, identitásával, hatalmi viszonyaival és a férfi-nő kapcsolatokkal foglalkozik. Arra törekszik, hogy megérthessük, hogyan alakulnak ki a férfiak társadalmi szerepei és hogyan befolyásolják egymást és társadalmunkat. Vizsgálatuk alapjául veszik a férfiak szerepét a munkaerőpiacon, a politikában, a családban és egyéb társadalmi intézményekben, keresik a változásokat és azok ok-okozatát. Kutatja a férfiak és nők közti bérijuttatási különbségeket. A férfikutatások szociológiája számos témát érint, például a férfiak egészségének és betegségeinek

társadalmi vonatkozásait: pszichológiai egészségét és azokat a társadalmi normákat, amelyek befolyásolják a férfiak viselkedését és döntéseit, illetve a testi egészségük. Továbbá a férfiak társadalmi szerepe és identitása is fontos tényező a társadalmi egyenlőtlenségek és a szexuális erőszak, valamint az egyéb szociális problémák megértésében és megoldásában.

Stephen Whitehead következőképpen foglalja össze a maszkulinitás szociológiájának sajátosságait: „A maszkulinitás szociológiája a férfiak viselkedési mintázatainak, tevékenységeinek, értékeinek és perspektíváinak kritikai tanulmányozására irányul. E tekintetben a feminista hagyomány örökösének tekinthető. Képviselői meggyőződésből eltökélt hívei a feminista céloknak és a nemek közötti igazságosság elvének. A maszkulinitás szociológiája, azaz a férfiakkal és a maszkulinitással foglalkozó kritikai írások a férfiakkal kapcsolatos hatalmi viszonylatok differenciálódását, naturalizációját és beágyazódását tanulmányozzák a különböző kultúrák, politikai körülmények és szervezeti formák keretei között. Egyúttal e hatalmi viszonylatok átalakítására és a férfiak megváltoztatására is törekednek.”⁴ (Whitehead 2001: 14-15) Ezáltal nyilvánvalóvá vált számomra, miszerint a témában való kutatás, relatív nem is olyan régóta reformálódott, újkeletű módon (pár évtizede) van jelen a tudományos világban.

Ez leginkább, mint érdekességként hatott rám, de a további tudományos perspektívák a saját eddigi ideáimat építően, vagy cáfoló jelleggel ugyan, de mégis valamiféle idő- és kontextusbeli alapot adott további kutatásaimhoz.

3.1. A férfikutatások, a maszkulinitás tudománya

A 20. században a maszkulinitás tudományát három nagyobb ágazatra lehet felosztani, melyek különböző vizsgálati módszerek és szempontok mentén lehet felosztani. Ezek a pszichológia, szociálpszichológia és az antropológia. A pszichológusok által összegyűjtött tudás, a klinikai tudás, mely a freudista elméletből meríti alapjait. A szociálpszichológia a “nemi szerep” fogalmával foglalkozik, az antropológia pedig a jelenség történet- és történelem tudományával, illetve a szociológia újdonságaival egyaránt.

---

⁴ Hadas Miklós: A maszkulinitás társadalmi konstrukciói és reprezentációi. akadémiai doktori értekezés, Budapest, 2009. <http://real-d.mtak.hu/342/1/Hadas.pdf>
Hadas Miklós (szerk.): Férfikutatások TÁMOP online-szöveggyűjtemény, Budapesti Corvinus Egyetem Szociálpolitikus és szociális munkás képzés, Budapest, 2011.

3.2 Kutatási elméletek – Hegemón maszkulinitás

A hegemon maszkulinitás az a fogalom, amelyet a feminista elméletben és a szociológiai kutatásokban használnak arra, hogy leírják a férfiak társadalmi dominanciáját illetve hatalmi viszonyait. Olyan társadalmi normákat, elvárásokat és értékeket foglal magában, amelyek azt jelzik, hogy a férfiaknak a társadalmi hierarchiában magasabb pozícióban kell lenniük, mint a nőknek. Illetve hogy bizonyos szerepek, viselkedésmódok és tulajdonságok kizárólag a férfiakat illetik meg. A hegemon maszkulinitás erős összefüggést mutat a patriarchális hatalmi rendszerrel, miszerint férfiak dominanciája a nőkkel szemben a társadalmi rendszer mélyén gyökerezik és alakult ki a történelem során. A férfiaknak a társadalomban betöltött szerepének és pozíciójának megerősítéséhez társadalmi normák, minták, elvárások, hagyományok és intézmények járulnak hozzá. Azonban a hegemon maszkulinitás nemcsak a nőkkel szembeni dominanciát tartalmazza, hanem a férfiak közti hierarchiákat egyaránt, amelyek megmutatják, hogy a „jó” férfi a hegemonikus normáknak megfelelően viselkedik, míg a „rossz” férfiak elutasítják vagy megkérdőjelezzik azokat. A „jó” hegemonikus férfiminták gyakran olyan sztereotípiákat tartalmaznak, amelyek szigorúan meghatározzák a férfiak viselkedési formáit.

A témaválasztásomhoz fűződő kutatás során, a legtöbb cikk és forrás egy szerzőhöz vezetett, Raewyn Connell, vagy R.W Connellként ismert ausztrál szociológus, az University of Sidney Faculty of Education and Social Work professzorához. R.W. Connell, a szociológus és író és szerző társai a hegemonikus maszkulinitás elméletének megalkotói. Connell folyamatosan formálja fogalmi hálóját, és egy olyan viszonyítási kategóriarendszert épít mely nem csupán a maszkulinitások és feminitások közötti viszonyokat értelmezi, hanem a maszkulinitás sokszínűségét is. A Fogalomrendszerük felépítéséhez feldolgozták majd csoportosították a szakirodalmakat, rámutattak más szerzők kvalitásaira. Vizsgálatuk nagy hangsúlyt helyezett a tudományos elemzések és a férfimozgalom közötti kapcsolatokra. A hegemonikus maszkulinitás fogalma azt a társadalmi és kulturális normát írja le, miszerint a férfiaknak bizonyos tulajdonságokkal kell rendelkezniük ahhoz, hogy valódi férfiként értelmezzük őket. Connell szerint a hegemonikus maszkulinitás egyfajta társadalmi hierarchiát eredményez, amelyben a férfiak, akik jobban megfelelnek ezeknek a normáknak, előnyösebb helyzetben vannak. Connell a hegemonikus maszkulinitást az erő, a dominancia, az agresszió, az öntudatosság és a szexualitás jellemzőivel társítja. Azt állítja, hogy az ilyen típusú férfiaság a társadalom által elfogadott és kívánatos normák, és ezzel együtt az erő, a tekintély és a vezetői szerepek szimbólumává vált. Emellett a hegemonikus maszkulinitás azon is jellemző, hogy a nőiességet gyengeségnek és kiszolgáltatottságnak tekinti, és így megkérdőjelezi a

nők képességét a vezetői szerepek betöltésére. Azonban Connell azt állítja, hogy minden férfi különbözőképpen részesül a hegemonikus maszkulinitás előnyeiből. Szerinte a differenciák mérhetőek hegemonikus szempontból a férfiak különböző csoportjai között: rassz, az osztály, a szexualitás, a testi képességek és az életkor szerepe fontos a férfiak helyzetének meghatározásában. A hegemonikus maszkulinitás a társadalmi és kulturális normák kritikája Connell munkássága óta egyre fontosabbá vált, és a különböző csoportok közötti egyenlőséget célzó mozgalmak szintén szerepet játszanak ebben a folyamatban. Azonban a hegemonikus maszkulinitás még mindig jelen van a mindennapi életünkben, és a férfiak és nők közötti egyenlőség megteremtése érdekében további munkára van szükség. Összegezve, Connell hegemonikus maszkulinitása olyan fogalmat ír le, amely hatással van a társadalmunkban jelenlévő folyamatok összeségére.

„Ha szélesebbre tárjuk nézőpontunkat, a maszkulinitást nem egy izolált tárgyként, hanem egy nagyobb struktúra részeként foghatjuk fel.”⁵ - R.W. Connell

3.3 A hegemonikus maszkulinitás problematikája

Connell a hegemonikus maszkulinitást az erő, a dominancia, az agresszió, az öntudatosság és a szexualitás jellemzőivel társítja. Azt állítja, hogy az ilyen típusú férfiasság a társadalom által elfogadott és kívánatos normák, és ezzel együtt az erő, a tekintély és a vezetői szerepek szimbólumává vált. Emellett a hegemonikus maszkulinitásra az is jellemző, hogy a nőiességet gyengeségnek és kiszolgáltatottságnak tekinti, és így megkérdőjelezi a nők képességeit, mint pl. a vezetői szerepek betöltésére. Azonban Connell azt állítja, hogy minden férfi különbözőképpen részesül a hegemonikus maszkulinitás előnyeiből és hogy alárendelt viszonyok állnak fenn. Az európai és észak-amerikai kultúrában a heteroszexuális fehér férfiak dominálnak más csoportok felett. Például a rassz, az osztály, a szexualitás, a testi képességek és az életkor szerepe fontos a férfiak helyzetének meghatározásában- e szerint ők alárendelt viszonyban vannak. Ugyanígy a maszkulinitások között is eltérő, négyféle viszonyt különböztet meg: a hegemoniát, az alárendelődést/alávetettséget, a cinkosságot és a marginalizációt- azaz a háttérbe szorítást. A fogalom arra vonatkozik, hogyan képesek a hatalommal járó pozíciójukat betölteni. Connell szerint a hegemonia kialakulása nem a már létező csoportok közötti kapcsolatokra, hanem azok formálódására koncentrált. Meghatározása szerint annak érdekében, hogy megérthessük a

---

⁵ <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23240841/> ill. R.W. Connell- Férfiak, eltűnő szerepek, Noran Libro, Budapest, 2012

különböző maszkulinitásokat, mindenekelőtt a hegemoniát megteremtő tevékenységeket kell figyelembe vennünk. Ez pedig nem más, mint maga a patriarchális társadalmi rend, garantálva a nők alárendeltségét a férfi uralmi pozícióhoz képest. Ennélfogva a férfiak olyan meghatározó iparok vezetőségében helyezkedhetnek el, mint az üzleti, harcászati és politikai szféra. A hegemonikus maszkulinitás a társadalmi és kulturális normák kritikája Connell munkássága óta egyre fontosabbá vált, és a különböző csoportok közötti egyenlőséget célzó mozgalmak szintén szerepet játszanak ebben a folyamatban. Azonban a hegemonikus maszkulinitás még mindig jelen van a mindennapi életünkben, és a férfiak és nők közötti egyenlőség megteremtése érdekében további munkára van szükség. Összegezve, Connell hegemonikus maszkulinitása olyan fogalmat ír le, amely hatással van a társadalmunkban jelenlévő folyamatok összességére.

”Ahelyett, hogy a maszkulinitást egy olyan dologként igyekeznénk definiálni, mely egyfajta természetes karaktertípusként, viselkedési átlagként vagy normaként fogható fel, inkább azon folyamatok és viszonyok megismerésére tanácsos koncentrálnunk, melyeknek köszönhetően a társadalmi nemi sajátosságok áthatják a férfiak és a nők életét.”⁶ - R.W Connell

4. Pardo maszkulinitás-megközelítése

Pardo adottnak tekinti, hogy a férfiaság „válságban van”, bár vita tárgyát képezi, hogy ezt a válságot milyen mértékben ismerjük fel, bizonyos „buborékokon” túl, ahogy ő nevezi. Példaként hozza az „incel”⁷ csoportok felemelkedését, vagy a bosszúpornó reneszánszát és a családon belüli erőszak terjedését a pandémia idején. Vagy a férfi öngyilkosságok gyakoriságát. A Pardo által említett buborékok nem utópiák, hanem a képmutatás és az önámítás helyszínei.

4.1. Nemi szerepek modern kontextusban

Alona Pardo kurátor álláspontja szerint, a férfiaság és a nőiesség nem egy pólus két vége, hanem egy folyamatosan bővülő kör része, amelyek folyamatosan új kifejezésmódot és önkifejezési lehetőséget keresnek a világban. Úgy vélekedik, a társadalom olyan irányba fejlődik, miszerint ott is

---

⁶ <https://docplayer.hu/5029653-A-maszkulinitas-tarsadalmi-konstrukcioi-es-reprezentacioi.html>

⁷ Az **incel** az angol *involuntary celibates*, azaz *"önkéntelen cölibátus"* rövidítése, ez egy olyan online szubkulturális kifejezés, ami alatt azokat a férfiakat értjük, akik vágyuk ellenére sem képesek romantikus partnert találni. Az incel-eket leginkább neheztelés, önsajnálát- illetve önutálat, nőgyűlölet- és embergyűlölet, rasszizmus, a szexre való jogosultság érzése és a szexuálisan aktív emberek elleni erőszak támogatása jellemzi.

meglátjuk a binárist, ahol nem létezik és olyan leegyszerűsített „vagy/vagy” konstrukciókat állítunk elő saját magunk számára, amelyek hamis hierarchiákat és valódi egyenlőtlenséget teremtenek.

„Olyan pillanatban élünk, amikor egyrészt soha nem éltünk még toleránsabb és befogadóbb társadalomban, másrészt hihetetlenül homofóbnak, transzfóbnak tűnik, és a nők jogai is csorbulnak” – mondja Alona Pardo. „Ez egy sarkalatos pillanat” – folytatja –, „Beszélünk a toxikus férfiasságról, a törékeny férfiasságról és a férfiasság válságáról. Ennek a hegemon férfiasságnak, amely meghatározza a domináns, fehér Európában és Észak-Amerikában élő férfit: fizikailag agresszív, harcias. A férfiasság e tantételeit statikusnak és megváltoztathatatlanak jelölik, de amikor elkezd feltárni ezt a dolgot, az alapjai bizonytalanok.”⁸ - Alona Pardo

5. Társadalmi nemek és sztereotípiák a hétköznapiakban

A társadalmi nemek témájához kapcsolódó eszmék egymásnak ellentmondó formái arról tesznek tanúbizonyságot, hogy a nemekhez különböző társadalmi és kulturális, már korábban egységesen elfogadott hagyományok kötődnek. A maszkulinitás hétköznapi és tudományos megértéséhez nélkülözhetetlen ezen gyakorlati megalapozottság szemügyre vétele is, nem elég csupán az elméleti, tudományos szint vizsgálata. Hétköznapi tudásunk a társadalmi nemekről közel sem olyan biztos, mint azt hihetjük, inkább alapja azoknak a gyakorlatoknak, amelyek által a társadalmi nem “létrejön” vagy “megvalósul” a mindennapokban. Leggyakrabban ez a jelenség szolgál alapjául az előítéletes és sztereotíp elképzeléseknek is, amelyek önkényesen, az adott nem alapján meghatározott és behatárolt jellemzőket és szerepeket tulajdonítanak a nőknek és a férfiaknak egyaránt. A nemi sztereotípiák korlátozhatják mind két nem tehetségének és képességeinek kibontakozását, valamint képzettségüket, szakmai tapasztalatukat és életesélyeiket. Segítenek igazolni és állandósítani a férfiak és nők közötti hagyományos hatalmi viszonyokat, valamint a nők fejlődését akadályozó szexista attitűdöket.

5.2. Nemek megjelenése és megkérdőjelezhetősége a tudományban

Érdekes, hogy ha a tudományokhoz fordulunk, akkor a nemek kapcsán mondhatni, ördögi körben találhatjuk magunkat. Részletes kimutatások vannak arról ugyanis, hogy a természettudomány maga sem független a társadalmi nemi viszonyoktól. Elmondható, hogy legfőbbképp a nyugati tudomány,

---

⁸ A Meztelen Férfi Tanulmányok, LENTOS Kunstmuseum Linz, Ludwig Múzeum- Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2013

beleértve a technológia is, kulturálisan maszkulinizált, kihatással van rá a hegemonia, amire nincs is jobb példa, mint a férfi kutatók túlsúlya. Az is jól tükrözi társadalmi viszonyaiban a nemek helyzetét, miszerint a téma tárgyalása közben is a tudományos – tehát alapvetően maszkulin beállítottságú – megközelítés dominál. Jogosan merülhet fel a kérdés, hogy ezen felvetések ismeretében mit várhatunk ennek tudományától, tudásformájától, amit pont az a hatalom hozott létre, mint aminek tanulmányozását tűzte ki céljául? Ez akár etikailag kérdéseket is kelthetne, ellenben a tudomány más lehetőségekkel is rendelkezik. A tudomány kritikaként alakult, a kritika pedig úgy tud megnyilvánulni a hétköznapiak során, hogy ellenőrzi a feltevéseket, az általánosításokon való felültörekvést tűzi ki céljául. Meg tudjuk-e tenni a következő lépést, hogyan tudjuk összekötni ezt a kritikai elemet a maszkulinitás elemzésében rejlő társadalomkritikával? Vagy esetleg a tudomány törekszik-e túllendülni az általánosításon amelyet a közvetlen tapasztalásra alapoz?

5.3. Kritika és önkritika megfogalmazása a munkafolyamat során

A fotósorozat készítése során bennem is felmerült a kérdés olyan módon, hogy mind férfiként, mind önálló individuumként meddig hiteles és meddig tud kellően kritikus maradni magával és a vizsgálat tárgyával az alkotó? Képes vagyok-e megmaradni az egészséges szubjektivitás zónájában, megtudom-e lépni a saját közvetlen tapasztalataimon való átlendülést egy, a tudományos állításokkal koherensebb attitűddel, annak megfelelő perspektívával? Jelenleg a témával való friss megismerkedésem tükrében úgy érzem, hogy azok a szempontok, amik alapján válogattam, egy tágabb szegmenst fed le, de a célkitűzésemhez helytállóak.

6. A kijelölt téma művészeti megközelítései

6.1. Egy meghatározó tárlat – “Liberation through Photography”

Fotográfiai szempontból, a további kutatás során találtam egy friss, a témát gazdagon körüljáró kiállítást, melyben több számomra inspiratív, de általam korábban nem ismert alkotóval és munkával találkozhattam. 2020-ban a Barbican Art Gallery-ben újrainyitottak egy csoportos kiállítást “ Masculinities: Liberation through Photography “ címen, melynek kurátora Alona Pardo volt. A kiállításon több, mint ötven nemzetközi képzőművész, fotográfus és filmes, például Catherine Opie, Richard Avedon, vagy Robert Mapplethorpe munkái voltak láthatóak.

A tárlat prezentációt nyújtott a maszkulinitás modern kultúrában való megjelenéséről, arról, hogy azt hogyan formálta a fotográfia és a filmipar.

6.2. Mondanivaló az esztétikán túl

A Londonban megrendezett kiállításon a látogatók a téma művészeti körüljárásában olyan kifejezések is megjelentek, mint a „toxikus” és „törékeny” férfiasság, mely korábbi hiányosságokat tölt be. Továbbá vizsgálja a hipermaszkulin és heteroszexuális sztereotípiákat, vagy az apaságot is. Továbbá a kiállításon bemutatott művek témája és megközelítése érinti a feminin férfiasságot és bevonja a queer kultúrát, illetve az afroamerikai férfit is, mint kulturálisan meghatározó kisebbség. A bemutató alkotásai a maszkulinitást, mint performatív identitást mutatták be, amelyet kulturális és társadalmi erők formálnak. A témát körülvevő mítoszok megdöntésére törekvő művészek következetesen megkérdőjelezzik a férfiasság ábrázolását, köztük, Sam Contis, aki nőként a kaliforniai Deep Springs College-ban dokumentálta a csak férfiakból álló hallgatók életét. Itt elszigetelve élnek az őket körülvevő külvilágtól, nincs televízió, se telefon, az internet is korlátozottan használható, az alkohol fogyasztása sem engedélyezett és a bölcsészeti s művészeti tevékenységen kívül különböző mezőgazdasági tudásra tehetnek szert. Contis 4 évet töltött köztük és dokumentálta őket.

6.3. A maszkulin sztereotípiák vizuális megjelenése

Szintén a Barbican-ban kiállító Jeremy Deller, Robert Mapplethorpe és Rineke Dijkstra művészek kiállított munkáikban lebontják a birkózókról, a testépítőkről vagy egyéb sportágakat űző férfiakra való előítéleteket. Képeikkel alternatív nézetet, újfajta értelmezési lehetőséget kínálnak a nézőnek ezekről a hipermaszkulinizált sztereotípiákról. Emellett a kiállítás a patriarchátust és a nemek, osztályok és nációk egyenlőtlen hatalmi viszonyait is vizsgálja a maszkulinitás és hegemonia tárgykörében.

Karen Knorr *Gentlemen*, 1981-83 című sorozata 26 fekete-fehér fényképből áll, amelyek London belvárosában, csak férfiakból álló magánklubokban készültek, multi-média alkotások, kiragadott részletek beszélgetésekből, parlamenti felvételekből, híradásokból.

A „Liberation through Photography” kiállítási anyagának vizsgálata számos esztétikai, illetve a kérdéskör elméleti megközelítésének fényképekbe való átültetése szempontjából is nagy segítségemre volt. Hatására megfogalmazódott bennem az általam megjeleníteni kívánt képi világ és kialakult egy viszonylag kiforrott vizuális narratíva körvonala.

6.4. A nemek megjelenésének kérdésköre a fotográfiában

Pardo a maszkulinitásokkal ügyesen von párhuzamot a gender és a fényképezés konstrukciója között. „A kiállításon szereplő művek szándékosan performatívak. Kevés dokumentumfilmet mutatunk be. Ezek olyan művészek, akik művészetet irányítottak, színpadra állítottak vagy együttműködtek alanyaikkal a fényképek elkészítésében. A kiállítás a fotográfia korlátait is szemügyre veszi és megkérdőjelezi, mint médiumot.”

A fotózásban a nemet elsősorban felületesen kezelik – viszont úgy tekintik –, mint a megjelenés kérdése. A férfiasság gyakran a stílussal, a divattal, az uniformizmussal, testszörzettel és a testedzés kérdéseivel foglalkozik. Mapplethorpe 1980-as képei Lisa Lyon testépítőről – kiemelik a hegemon maszkulinitás kliséit ahogy a megjelenítése intuitív módon visszatér az archetípushoz miközben megpróbálja őket ütköztetni Lyon ábrázolásával.

Hasonlóan a Masculinities-ben szereplő fényképek is kifejező alkotások. Itt a férfiak szépsége lelkük kibontakozásaként jelenik meg, mint John Coplans hetvenes éveiben készült monumentális meztelen önarcképei. „Szükségünk van az emberek összes ilyen tipológiájának pozitív reprezentációjára, hogy normalizálódjon” – mondja Pardo. „A fényképezésben az a nagyszerű, hogy leképezi őket, és sokszorosítható, terjeszthető és terjeszthető a világ minden táján, immár nem csak a nyomtatott médián, hanem az interneten is. Fontos, hogy a fotósok folyamatosan dokumentálják, készítsék és publikálják ezeket a képeket, és mutassák meg nekünk a létezés különböző módjait. Így válhatunk mások elfogadóbb és elismerőbb társadalmává.”

6.5. Újfajta megközelítések a művészet világában – homoszexualitás

Az 1960-as években a Meleg Felszabadítási Mozgalom felemelkedésével, majd az 1980-as évek elején az AIDS járványával, a kiállítások olyan művészeket mutatnak be, mint Peter Hujar és David Wojnarowiz, akik egyre inkább megzavarták a nem és a szexualitás hagyományos ábrázolását. Jelen voltak további művészek is, akik a queer identitás performatív aspektusait mutatták be, többek között Catherine Opie Being and Having című 1991-es sorozata, LMBTQ+ közösségben élő, közeli barátait ábrázolja sztereotip férfias kiegészítőikben.

7. A téma megközelítése női oldalról

A '70-es években a feminista mozgalomnak második hullámos női alkotói tárgyiasították a férfiakat, a férfi szexualitást, céljuk volt, hogy feltárják és felforgassák a "Male gaze" /férfi tekintet invazív és kényelmetlen természetét. Annette Messager *The Approaches* (1972). A *The Approaches*-ben Messager a férfiakat követi az utcán, és az ágyékukat fényképezi rejtett módon. A *Male gaze*/férfi „pillantás”-nak ezzel tartva görbe tükröt hangsúlyozva, hogy ez mennyire tolakodó, egyben ezzel a munkájával bírálja a nők hasonló szemléletét, mint amikkel például a pletykamagazinokban fellelhetőek voltak. Messager szerint ez egy módja annak, hogy a férfiak tárgyiasíthatóak legyenek, milyen vulgáris, mikor a nőket kezelik tárgyként, megbámulva a nők idomait, ezzel kellemetlen érzést keltve bennük. A férfiasság mindenütt jelen van, mégis furcsa módon láthatatlan. 1997-ben Sally Johnson megjegyezte, hogy „a patriarchátus kulcsa pontosan az, hogy a férfiak az emberiség nemi képviselői. Mégis, a „jó” férfiasság az öntudatban gyökerezik, ami természetesen azt jelenti, hogy egyes férfiak (bár közel sem eléggé) önmagukkal kapcsolatban reflektálnak a nemre, ahelyett, hogy azt látnák. Ez az észrevétel talán megfogalmazható valami külső, idegen dologként, amely hatással van a nőkre vagy a queer emberekre. Ezt a hatást úgy érzem, én is tapasztaltam saját magamon.”⁹

7.1 Yannis Konstantinos

Diplomamunkámhoz a legtöbb inspirációt nyújtó alkotót és annak munkáját később találtam, mint ahogyan a diplomamunkámnak neki kezdtem. Yannis Konstantinos hasonló indíttatással dolgozik, mint én a maszkulinitás kérdéskörében. Yannis Konstantinos fiatal feltörekvő német fotográfus, tanulmányait 2022-ben fejezte be a Dortmundi Egyetem Fotográfia szakán. A "Melting Monolith" az első publikált munkája, amit az izraeli online fotográfiai platform, a Wül Magazine tett közzé, én is így találtam a munkájára. Megkerestem őt projektje kapcsán, ám bár kérdéseimre azóta sem kaptam tőle választ. A Melting Monolith főleg fekete-fehér portrékból áll és olyan fiatal felnőtt férfiakat ábrázol, akik idegennek érzik magukat azon kulturális környezetükben melyben élnek, ezzel beskatulyázva férfiasságuk megélését. Konstantinos munkájában számomra külön inspiráló volt, hogy a fekete-fehér portrékat további természetképekkel, csendéletekkel és absztrakt képekkel színesíti. A narratívában folyamatos kontrasztokat húz, feszegeti a határokat azzal, hogy egyszerre tesz bizonyosságot finomságainkról és durvaságainkról. Ezek vagyunk mi. Egyszerre érzelmesek, de

---

⁹ A Meztelen Férfi Tanulmányok, LENTOS Kunstmuseum Linz, Ludwig Múzeum- Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2013

kényszeresen ridegek, akiket a külső társadalmi nyomások megfelelésre ösztökélnek, ezáltal is gerjesztve a belső feszültségeket a mindennapokban. Konstantinos portréinál és testábrázolásainál gyakran alkalmaz valamilyen optikai torzítást, legyen az különböző effekt szűrővel, lencsével, vagy tükörfóliával (emlékeztetve Kertész Distortions című sorozatára, illetve Vizi András Kertész hommage-ra.) Számomra ezek a disztorziók tükrözik a rossz mentális egészséget, míg az ezen bravúroktól mentes képek próbálnak balanszt és finomságot hozni. Ezek a képek is traumatizáltságuk ellenére nem igénylik az absztrakciót, inkább érzékenyebb vizuális kommunikációt kínálnak. Ez a szál miatt hiszem, hogy az alkotó egyaránt beemeli a homoszexualitást. Teszi ezt vagy a modelljein keresztül, vagy egy új perspektívával kibővítve a problémakört- hiszen innentől beszélhetünk már a másság megéléséről, az elfogadottságról és homofóbiáról egyaránt. Új kontrasztot is teremt, egyszerre érezhetjük reménytelinek és megnyugtatónak a sorozat egyes képeit, habár a portréalanyok tekintetéből sugárzik belső küzdelmük. Az új diverzáns kultúra nagyobb elfogadást tanusít, amiben mindenki elméletileg jobban érezhetné magát, legyenek ezek pont a nőjogi és feminista mozgalmakból eredő, a body positivity mozgalom hatására, illetve hogy fókuszba kerül az empátia és elfogadás, a belső értékek és a személyiség, továbbá a mentális egészség. Ez egyszerre ünneplhető, vannak pozitív hatásai, mint például, hogy a június hónap, már nem csak a Pride ünnepe, hanem a férfiak mentális egészségének hónapja is. Statisztikák kimutatták, hogy sokkal nagyobb számban követnek el öngyilkosságot a férfiak. Konstantinos sorozatát úgy jellemzi, mint egyfajta felszabadító folyamatot, célja kilépni a szerző megfogalmazása szerint 'kőbe vésett' beskatulyázó fogalomból, amit nem más, mint a társadalom határoz meg. Célja a határok feszegetése és a témakör diskurzusának megnyitása. Az alkotó nem kíván önkényesen egy narratívát közvetíteni, inkább a szélsőséges nézetek közti szakadékok felett kíván hidakat húzni. Erre a hídhúzásra talán a legjobb hazai példa, a Partizán YouTube csatornáján megtalálható videó, amelyben Gulyás Márton interjúztatja Kassai Lajost¹⁰. Számomra ez egy értékes tartalom arról, hogy tud egymás kölcsönös tiszteletével két a másik félhez képest szélsőséges értékrendű ember kultúrált párbeszédet folytatni. Konstantinossal mindketten tapasztaltuk azt az élményt, miszerint a fotózásokon kapcsolódtunk portréalanyainkkal: hol múltbéli traumák jöttek elő hatást gyakorolva maszkulinitásuk megélésében, vagy a családi háttér, esetleg jelenükben megélt kiváltó események, esetleg a jövőtől való félelem. Számomra külön élmény volt, mikor megjelenésére a legsztereotípusabb, gúnyosan mondhatni

---

¹⁰ Partizán politika YouTube csatorna- Gulyás Márton, 2021. aug. 20.
https://www.youtube.com/watch?v=ILc_OY_VVIo 2023.07.01, 2023

“szuper hetero” portréalanyom lebilincselő nyitottsággal és érzelmi intelligenciával megnyílt előttem, ezzel lerombolva azt az indirekt előítéletet ami bennem volt róla és segített ennek megfejlődésében. A Wül Magazin cikkhez készült interjúban Konstantinos így nyilatkozik: „A projekt annak köszönhető, hogy megváltozott a gondolkodásom a hatalom dinamikájával kapcsolatban és ahogyan a nemekre tekint. Nem igazán kellett azokra a dinamikákra gondolnom, mint a nőknek, az LMBTQIA+ embereknek vagy a színesbőrű embereknek, mert egy domináns, hatalomra törekvő egyének csoportjának tagja vagyok, a jóléti fehér társadalomé. A környezetemben lévő nőkkel folytattam fontos beszélgetéseket a feminizmusról, melyek hatására kérdéseket tettem fel magamnak: Mit is jelent valójában férfinak lenni? Hogyan ábrázoljam a saját férfiasságomat? Ennek a legjobb módja az volt, hogy nyíltan kellett beszélgetnem olyan férfiakkal, akik inspirálnak férfiasságuk megélésével. Ami az első néhány alkalom után lenyűgözőt, az az egymás iránti nyitottság és biztonság érzet volt, és hogy a portrékészítés folyamata mennyire más volt a megszokottól.” A mű egy olyan eszme reflexiója és megfigyelése, amelyet nem magunk alkotunk, hanem a kívülről érkező hatások. Egy ötlet egy másik embertől. Az eredmény az ambivalens érzelmek költői megközelítése volt az előre meghatározott dobozból való kiszabadulás folyamatában, a más emberekkel való találkozások kapcsán, akiknek mindannyian megküzdnek múltjukkal, jelenükkel és jövőjükkel, de mégis egyszerre mozoghat egy korábban rögzített ötletben. Úgy érzem, a queer és női barátaim, valamint az ábrázolt szereplőkkel folytatott beszélgetések megmutatták, hogy a férfiasság nem állandó. Hogy a „közötti” hely lehet a legfelszabadítóbb.”¹¹ Konstantinos úgy véli, hogy a világ racionalizálása során, amely szorosan kapcsolódik a férfiasság eszméjéhez, (hegemónia, patriarchális társadalom) van egy „köztes” tér, amit az előbb elmondott alapján nevezhetünk annak az üres térnek, ami a szakadék két fala közt található, pedig ez a potencia helye, itt születhetnének az erkölcsi és morális egyenlőségek, mint a heteroszexuális és heteroszexuális, mint a heteroszexuális és homoszexuális között. Ez egy olyan tér aminek nincs konkrét meghatározása. Egy tér, ami nem igazán kézzelfogható, irányítható. A gender egész témája szorosan kapcsolódik ahhoz, hogy hogyan érzékeljük a világot, hogyan tanulunk abba bele, milyen szerepünk van abban és mennyire hajlamosak vagyunk korlátozni magunkat egy heteronormatív pozícióból. Ezt már a feminizmus második hulláma is kimondta, illetve queer- és homoszexuális szemszögből nézve nem újdonság a fluiditás, ellenben korábban ezekkel többnyire nem azonosultak a heteroszexuális, fehér férfiak. „A queer és női barátaim, valamint az ábrázolt szereplőkkel

---

¹¹ Nastasia Khmelnski, About Melting Monolith, Wül Magazine (2022) <https://www.wulmagazine.com/editorials/yannis-konstantinos> 2023

folytatott beszélgetések megmutatták számomra, hogy a férfiasság nem állandó. Hogy a „köztes” hely lehet a legfelszabadítóbb. És ezzel nem azt akarom elérni, hogy meghódítsuk ezt a helyet, hanem kevesebb helyet foglaljunk el, ülünk le, hallgassunk és tanuljunk tőlük, majd fedezzük fel érzékenyebben ezt a helyet. Azt hiszem, minden, ami a művészi munkát körülveszi, magában a műben felszabaduláshoz vezethet.”⁴ A modern kor férfi generációi eltérő irányokat mutatnak felfogásukban. Például nem mérhető össze a mai generáció, azokéval akik a világháborúban küzdöttek. Megváltoztak a társadalmi berendezkedések és a politikai színtér egyaránt. Néhány évtizede még csak, hogy a gender témák teret nyertek, és csak jelenünkben van a legtöbb platform ahol ez kibontakozhat. Hogy mit hoz a jövő? nem tudhatjuk, hiszen , mindig lesznek “bully-k” és ahogyan a rasszizmus, úgy a másság elfogadása is köztünk marad még egy ideig, viszont, hogy milyen arányban, nem engedve politikai nyomásnak, sem negatív média hatásnak az már csak rajtunk múlik.

8. Konklúzió a diplomamunkáról

Sophie Day fotográfiai munkájához köthető elméleti háttér alapján elmondhatom, miszerint az én portréalanyaimat is éri szóbeli megkülönböztetés rendszeresen, mint kortársaik, mint az idősebb generáció által, leginkább társadalmi háttértől függően. Az általam fényképezett alanyok a megszokott maszkulin megjelenéstől eltérő alkatúak voltak. Esetükben is fennállt a tárgyalt lehetőség, miszerint ha kilépnek szerepükből az társadalmi következményekkel jár. Ha egyikük valamilyen feminin attribútumot használ, mint a sorozatomban is bemutatott körömfestés, vagy olyan testékszer, mint a fülbevaló, legyen ez akár egy szubkultúrához való tartozási vágy miatt is, nem a hipermaszkulin eszménynek megfelelően cselekszik és szocializálódik, könnyen prédává teheti magát.

Azt tapasztaltam a környezetemben lévő és a “kiragadott” személyek által a fotózások történt beszélgetések alatt, hogyha az önkifejezésükből nem engednek, valamilyen nyomás alatt vannak ami negatívan hat ki rájuk mentálisan. Persze ez az általam nyújtott kép nem reprezentatív. Az előzetes felkérések során, vagy mikor személyesen kérdeztem meg, hogy szereplnének munkámban, a téma hallatán meglepően sokan elutasítóak voltak. Technikai paramétereiket tekintve képeimet 6x7-es középformátumú analóg fényképezőgéppel színes negatív filmre készítettem.

Felhasznált irodalom

British Journal of Photography, Masculinities: Liberation through Photography, 2020 February, Issue 7892,

CONNELL, R. W. (2012): Férfiak Eltűnő szerepek. Noran Libro Kiadó, Budapest, 2012.

HADAS Miklós (2009): A maszkulinitás társadalmi konstrukciói és reprezentációi. akadémiai doktori értekezés, Budapest, <http://real-d.mtak.hu/342/1/Hadas.pdf>

HADAS Miklós (szerk.) (2011): Férfikutatások TÁMOP online-szöveggyűjtemény, Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem Szociálpolitikus és szociális munkás képzés

Kunstmuseum Linz, Ludwig Múzeum - Kortárs Művészeti Múzeum: A meztelen férfi Tanulmányok. Budapest, LENTOS

PERRY, Grayson (2016) The Descent Man, Penguin Random House UK

<https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/33233/16%20Hadas.pdf>

<https://www.esquire.com/uk/design/a30994822/barbican-masculinity-exhibition/>

<https://hero-magazine.com/article/135368/photographer-sophie-day-asks-what-is-modern-masculinity-and-how-can-we-unlearn-toxic-behaviours>

<http://sophie-day.com/performing-masculinity-an-emotional-study>

Nastasia Khmel'nitski, About Melting Monolith, Wül Magazine (2022) <https://www.wulmagazine.com/editorials/yannis-konstantinos>

2023.07.01, 2023

Yannis Konstantinos <https://yanniskonstantinos.com/ABOUT-A-MELTING-MONOLITH>

2023.07.01, 2023

Partizán politika YouTube csatorna- Gulyás Márton, 2021. aug. 20.

https://www.youtube.com/watch?v=ILc_OY_VVIo 2023.07.01, 2023

Chris Beasley- Problematizing contemporary men/masculinities theorizing: the contribution of Raewyn Connell and conceptual-terminological tensions today

2012 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23240841/> 3023.11.12

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

A maszkulinitás vizsgálata a fiatal felnőtt férfiak megértéséhez, Dóka Gábor

Fotográfia szak, BA nappali tagozat

Kaposvári Campus, Rippl-Rónai Művészeti Intézet

Belső témavezető: Dr. Baki Péter PhD, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus, Rippl-Rónai Művészeti Intézet

Szakedolgozatomban és diplomamunkámban a férfiasságot körülvevő mítoszok és szabályrendszerek vizsgálata kerül középpontba, azok feltárása a saját szubjektív perspektívámon és tudományos ágazatokon keresztül. A diplomamunka és az azt kiegészítő kutatásom a fogalom megértésére szolgál, illetve olyan kérdéseket vizsgál, mint hogy mitől férfias egy férfi, vagy hogy hogyan hat a toxikus maszkulinitás az egyén fejlődésére? Célom a fiatal felnőtt férfiak vizsgálata volt, amelyet megjelenésükben és attitűdjükben, illetve mentalitásukban kerestem. Ezek azon kortársaim, akiket az azonos kultúrán, szexualitáson, koron, ízlésen és érdeklődésen, vagy szubkultúrán túl összeköt az önmegvalósítás feminímébb attribútumaival járó vagy testi adottságból eredő megvetés. Egyénileg változik bennük, hogy hajlandóak-e a saját útjukat járni, egyfajta lázadó attitűddel, vagy bizonyos formában integrálódnak a hegemonia normáihoz. A portrékon, csendéleteken és tájképeken keresztül az általam meghatározott gondolat menet szerint ábrázolom őket, rámutatva közös vonásaikra és a maszkulinitás kérdéskörét érintő személyes jegyeikre egyaránt. Az érzékenység bemutatása a célom, hogy az embert lássuk a nemek/nemiség mögött. Az ember általában erősnek mutatja magát a külvilág számára nemtől függetlenül, mégis a hegemonia miatt az erős férfi lét egy erős sztereotípiát, ezt szeretném megmutatni a gyengeségeit-érzelmeit.

Képanyag :

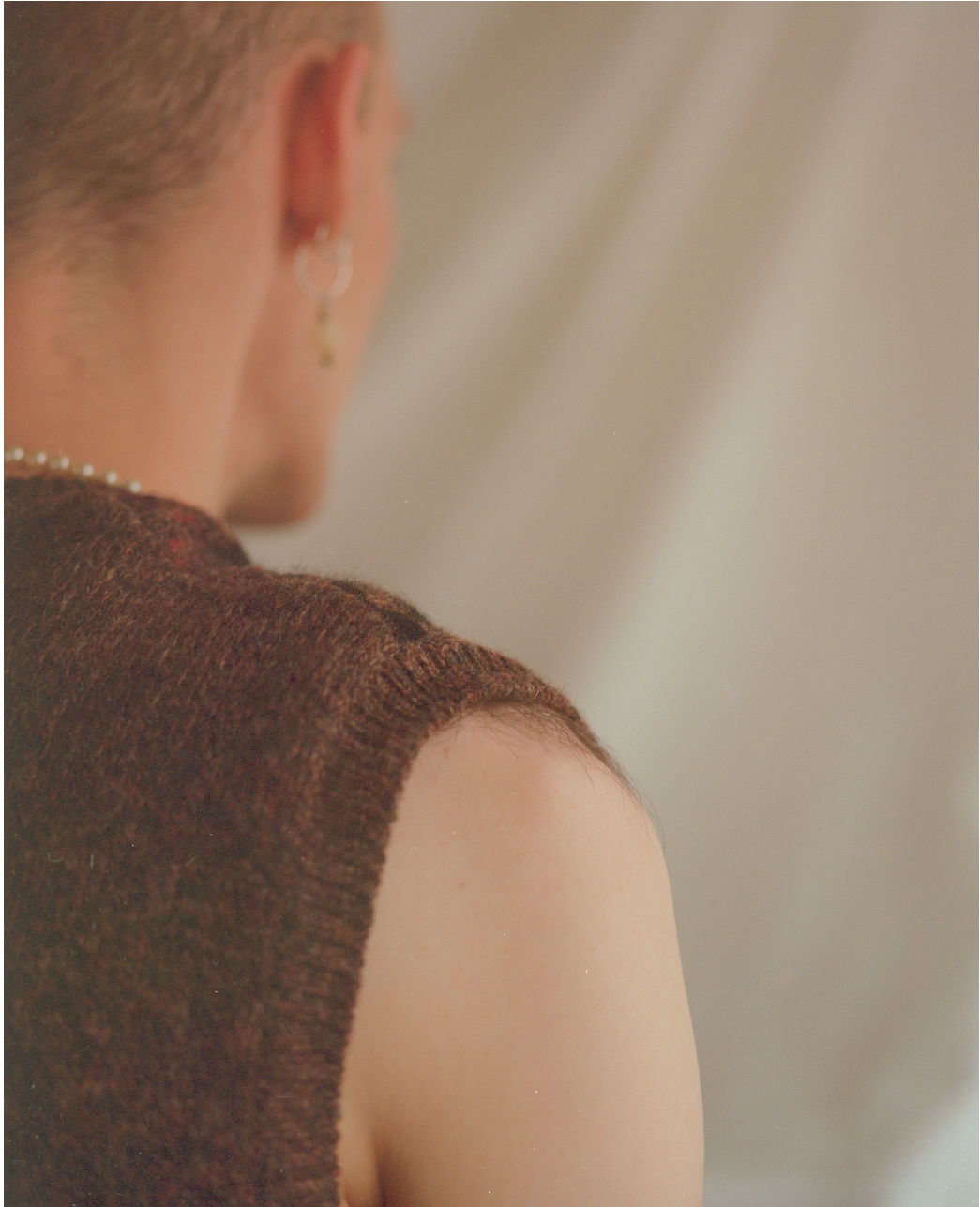

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakedolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseről és eredetiségéről

A hallgató neve: Dóka Gábor
A Hallgató Neptun kódja: ATBGSU
A dolgozat címe: A masculinitás vizsgálata a fiatal felnőtt férfiak
A megjelenés éve: 2023 megjelenéséhez
A konzulens intézetének neve: Media Intézet
A konzulens tanszékének neve: Fotográfia tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakedolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitóri rendszerében.

Kelt: 2023 év 11 hó 13 nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.
² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.